

VII. évfolyam 1. szám 2017



STATISZTIKAI JELENTÉSEK

**A MEZŐGAZDASÁG 2016. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉNEK
II. ELŐREJELZÉSE**

**A mezőgazdaság 2016. évi teljesítményének
II. előrejelzése
VII. évfolyam 1. szám 2017**

Megjelenik időszakosan
2017. február 13.

Felelős szerkesztő
Bábáné Demeter Edit

Szerző
Varga Éva
varga.eva@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: +36 70 501 1003
Fax: (+36 1) 2178-111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
<https://asir.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

Ezen kívül figyelmébe ajánljuk az Agrárstatisztikai Információs Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, valamint a rendszeresen megjelenő Agrárgazdasági Figyelőt, amely áttekinti a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: +36 70 501 1151

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer második előzetes eredményei 2016-ra vonatkozóan.....	3
Módszertani áttekintés	3
A mezőgazdaság 2016. évi teljesítményének második előrejelzése	4
Táblázatok.....	6
Ábrák	8
A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2014–2016.....	8
A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2016-ban	9
A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2016 között	9
A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2016-ban	10
A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása	10
A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása	11
Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer második előzetes eredményei 2016-ra vonatkozóan

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévet követő januárban kell átadni az Európai Bizottságnak. A végleges adatsort a tárgyévet követő év szeptemberéig kell elkészíteni. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) készíti az MSZR első és második előrejelzését, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmozódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők fő tevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások és az el nem különíthető másodlagos, nem mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

Az MSZR-ben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz az abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kiutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmeik mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos, nem mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2016. évi teljesítményének második előrejelzése

Az MSZR második előzetes eredményei alapján 2016-ban a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapáron számított értéke 5 százalékkal meghaladta a 2015. évi eredményt. Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2015. évi 2 százalékos csökkenés után 2016-ban 9 százalékkal magasabb az előző évinél. A megtermelt növényi termékek volumene 13 százalékkal, az állatok és állati termékeké 3 százalékkal nőtt. A mezőgazdasági termelés volumennövekedését csökkenő termelői árak kísérték. A növényi termékek esetében 4 százalékkal, az állatok és állati termékek esetében pedig 2 százalékkal csökkent a termelői ár. A termelés költségei az előző évi szinten alakultak, így a bruttó hozzáadott érték 13 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 20 százalékkal magasabb 2016-ban, mint 2015-ben volt.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2016-ban 13 százalékkal meghaladta az előző évit.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene 2016-ban 9 százalékkal magasabb az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 13 százalékkal, az állatok és állati termékek termelésének volumene 3 százalékkal nőtt. A mezőgazdasági termelői árak 2016-ban átlagosan 3 százalékkal csökkentek 2015-höz viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelőiár-színvonalára 4 százalékkal, az élő állatok és az állati termékeké 2 százalékkal mérséklődött 2016-ban. A volumen- és árváltozás eredményeként a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke folyó alapáron 8 százalékkal nőtt, míg az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 1 százalékkal emelkedett a 2015. évi szinthez viszonyítva. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapáron számított értéke összességében 6 százalékkal haladta meg a 2015. évi értéket (1. ábra).

A növényi termékek körében a burgonya, a gyümölcsfélék és a szőlő termése, valamint a bor volumene csökkent 2016-ban, a többi termékcsoporthoz viszonyítva elérte vagy meghaladta a 2015. évi szintet. Az előzetes adatok

szerint gabonafélékből 18 százalékkal több termelt az előző évinél magasabb hozamoknak köszönhetően. Mindegyik gabonaféle termésátlaga elérte vagy meghaladta a 2015. évi szintet, de a 2011–2015 közötti évek átlagánál is legalább 10 százalékkal magasabbak voltak a termésátlagok.

Kukoricából 8,8 millió tonna termelt, 33 százalékkal több a 2015. évinél, és 24 százalékkal több az előző öt év, azaz a 2011–2015. évek átlagánál is. Míg 2015-ben 6,6 millió tonna termelt, egy évvel korábban, 2014-ben minden idők legnagyobb termését takarították be, 9,3 millió tonnát. A 2016. évi kukoricatermés a 2014. évi abszolút rekord és a 2005., valamint a 2008. évi 9 millió tonna körüli termés utáni negyedik legjobb eredmény. A kukorica 2016. évi 8,6 tonna/hektár termésátlaga csaknem másfélszerese a 2015. évinek és az eddig elért legjobb eredmény.

A kalászos gabonák közül különösen jó termést hozott a búza és az árpa. Az árpa termésátlaga 24, a búzáé 20 százalékkal múlta felül a 2011–2015 közötti évek átlagát. Búzából (durumbúzával együtt) összesen 5,6 millió tonnát takarítottak be 2016-ban, amely 5 százalékkal több a 2015. évinél és 18 százalékkal meghaladja az elmúlt öt év átlagát. Az árpatermés 1,6 millió tonna volt, a 2015. évi szintet 14 százalékkal, az előző öt év átlagát 40 százalékkal meghaladva. Rizsből 17 százalékkal termelt több, mint 2015-ben, ellenben kevesebb lett a tritikálé betakarított mennyisége 6 százalékkal, a zabtermés 21, a rozstermés pedig 22 százalékkal maradt el a 2015. évitől. Mindhárom esetben a terület csökkenése áll a háttérben, a termésátlagok emelkedtek. A tritikálé betakarított területe 10 százalékkal, a zab területe 22, a rozs pedig 29 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban.

Rekordtermést takarítottak be napraforgóból és repceből 2016-ban. A napraforgó 1,9 millió tonnás termés-mennyisége 22 százalékkal több a 2015. évinél és 29 százalékkal meghaladta az ötéves átlagot is. A napraforgó vetésterülete 5 százalékkal, termésátlaga 16 százalékkal volt magasabb, mint 2015-ben. Repceből közel 900 ezer tonna termelt, egyrészt a termőterület 16 százalékos növekedésének, másrészt a 28 százalékkal magasabb termésátlagnak köszönhetően. A szója betakarított mennyisége 24, a cukorrépaé 18 százalékkal volt több a 2015. évinél.

Az eddigi információk alapján a friss zöldségfélék volumene az előző évi szinten alakult, de a burgonya

termésmennyisége 11 százalékkal csökkent. Bár a burgonya termésátlaga magasabb volt, mint 2015-ben, a területe azonban 13 százalékkal kisebb volt 2016-ban. A gyümölcsstermés összességében 3 százalékkal csökkent, amelyben nagy szerepe van annak, hogy az alma-termés 2016-ban 5 százalékkal kevesebb, mint 2015-ben.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelői árak 2016-ban elmaradtak az előző évitől. A gabonafélék esetében 7 százalékos, az ipari növények esetében 3 százalékos termelőiár-csökkenéssel számoltunk. A legfontosabb növények körében a búza termelői ára 16 százalékkal alacsonyabb volt 2016-ban, mint az előző évben, és a többi kalászos gabona termelői ára is 10-20 százalékkal csökkent. Ugyanakkor az eddigi információk szerint a kukorica 2016. évi termelői ára a 2015. évi szint közelében alakult.

A második előrejelzés alapján az élő állatok és állati termékek termelésének volumene 3 százalékkal nőtt. A termelői árak összességében 2 százalékkal csökkentek, ezen belül az állatok termelői ára az előző évi szinten alakult, de az állati termékek termelői ára 6 százalékkal alacsonyabb volt, mint 2015-ben. A sertés termelői ára 4 százalékkal emelkedett, a szarvasmarháé 7 százalékkal elmaradt a 2015. évitől. A tej ára 8 százalékkal, a tojás ára 4 százalékkal volt alacsonyabb 2016-ban. A főbb ágazatok kibocsátásának volumene az előző évi szinten maradt vagy emelkedett (pl.: szarvasmarha +7 százalék, sertés +2 százalék, baromfi +5 százalék). A tejtermelés mérsékelten (2 százalékkal) bővült, míg a tojástermelés volumene nem változott.

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes számítások alapján 2016-ban 64:36 százalék (2. ábra). Ez az arány 2015-ben 63:37 százalék volt, azaz 2016-ban tovább nőtt a növénytermesztés aránya (3. ábra).

Számításaink szerint a folyó termelőfelhasználás értéke 2016-ban a 2015. évi szinten maradt (4. ábra).

A termelés során közvetlenül felhasznált inputok mennyisége kismértékben (+2%) emelkedett, beszerzési ára 2 százalékkal mérséklődött. A folyó termelőfelhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség meg- egyezett a 2015. évvel. A felhasznált műtrágya volume- ne 4 százalékkal emelkedett, ára viszont közel 10 százalékkal csökkent, így költsége 6 százalékkal kisebb volt, mint 2015-ben. A vetőmagköltség 3 százalékkal emelkedett, viszont az energiaköltség az alacsonyabb áraknak köszönhetően 4 százalékkal mérséklődött.

A mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke előző évi áron 18 százalékkal, folyó áron 13 százalékkal nőtt 2016-ban (5. ábra). Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 57 forint értékű inputot használtak fel, amely kedvezőbb a 2015. évi 60 forintos értékénél.

A termeléshez kötött támogatás 3 százalékos, az egyéb termelési támogatás 12 százalékos emelkedésével kalkuláltunk. Az értékcsökkenés mérsékelt emelkedésével számolva, illetve a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 15 százalékkal nőtt 2016-ban. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem folyó alapáron 20 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 2016-ban megközelítette az előző évit, de folytatódott a korábbi évek tendenciája, azaz a nem fizetett munkaerő-ráfordítás csökkent (2 százalékkal), míg a fizetett munkaerő-ráfordítás 4 százalékkal emelkedett (6. ábra).

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett „A” mutató 113 százalék, azaz 2016-ban az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 13 százalékkal emelkedett. A jövedelem változását a 2002-es szinthez hasonlítva azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem közel három és félszeresére emelkedett 14 év alatt (7. ábra).

Táblázatok

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai^{a)}

milliárd HUF

Megnevezés	Folyó alapon		
	2014	2015	2016 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	733	641	697
Ipari növények (hüvelyesekkel)	284	309	375
Takarmánynövények	56	62	67
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	198	233	233
Burgonya (vetőgumóval együtt)	36	26	27
Szőlő, gyümölcs	110	131	122
Bor	24	33	33
Egyéb növényi termékek	13	16	18
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 455	1 451	1 571
Állatok	556	602	623
Állati termékek	280	255	243
Élő állatok és állati termékek együtt	836	857	866
Mezőgazdasági termékek összesen	2 291	2 308	2 437
Mezőgazdasági szolgáltatások	117	126	129
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	48	53	53
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 456	2 488	2 619
Folyó termelőfelhasználás	1 459	1 479	1 482
Bruttó hozzáadott érték alapon	997	1 009	1 137
Termelési tényezők jövedelme	1 208	1 121	1 291
Működési eredmény/vegyes jövedelem	888	773	902
Nettó vállalkozói jövedelem	783	673	805

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

éves munkaerőegység

Megnevezés	2014	2015	2016 ^{a)}
Összesen	462 930	441 903	439 900
Nem fizetett	336 165	310 966	303 400
Fizetett	126 766	130 936	136 500

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

3. táblázat: **A Mezőgazdasági számla főbb adatainak változása^{a)}**

Megnevezés	százalék					
	Volumenindex			Értékindex		
	2014/13	2015/14	2016/15 ^{b)}	2014/13	2015/14	2016/15 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	123,3	85,4	117,5	109,7	87,4	108,8
Ipari növények (hüvelyesekkel)	115,4	94,2	125,8	107,9	107,1	121,7
Takarmánynövények	105,2	91,3	106,2	108,9	118,2	107,9
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	111,0	107,9	100,1	111,7	117,7	99,8
Burgonya (vetőgumóval együtt)	115,3	79,3	89,2	104,8	71,7	102,5
Szőlő, gyümölcs	108,5	95,8	96,7	86,9	119,8	92,8
Bor	62,6	131,6	96,0	74,9	138,5	97,9
Egyéb növényi termékek	101,8	107,2	100,0	117,2	121,4	108,8
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	116,3	92,0	112,9	106,6	99,8	108,2
Állatok	105,1	106,4	103,9	102,6	108,2	103,5
Állati termékek	105,4	105,4	101,3	111,4	91,1	95,4
Élő állatok és állati termékek együtt	105,2	106,1	103,1	105,4	102,5	101,1
Mezőgazdasági termékek összesen	112,3	97,0	109,3	106,2	100,8	105,6
Mezőgazdasági szolgáltatások	104,3	103,8	101,0	108,3	107,6	102,1
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	91,2	110,9	100,0	91,3	110,0	100,0
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	111,4	97,6	108,7	105,9	101,3	105,3
Folyó termelőfelhasználás	103,8	102,3	102,4	100,1	101,4	100,2
Bruttó hozzáadott érték alapján	124,9	90,4	117,8	115,7	101,1	112,7
Termelési tényezők jövedelme				114,9	92,8	115,2
Működési eredmény/vegyes jövedelem				115,7	87,0	116,7
Nettó vállalkozói jövedelem				117,6	85,9	119,5

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

4. táblázat: **Mezőgazdasági jövedelemindexek**

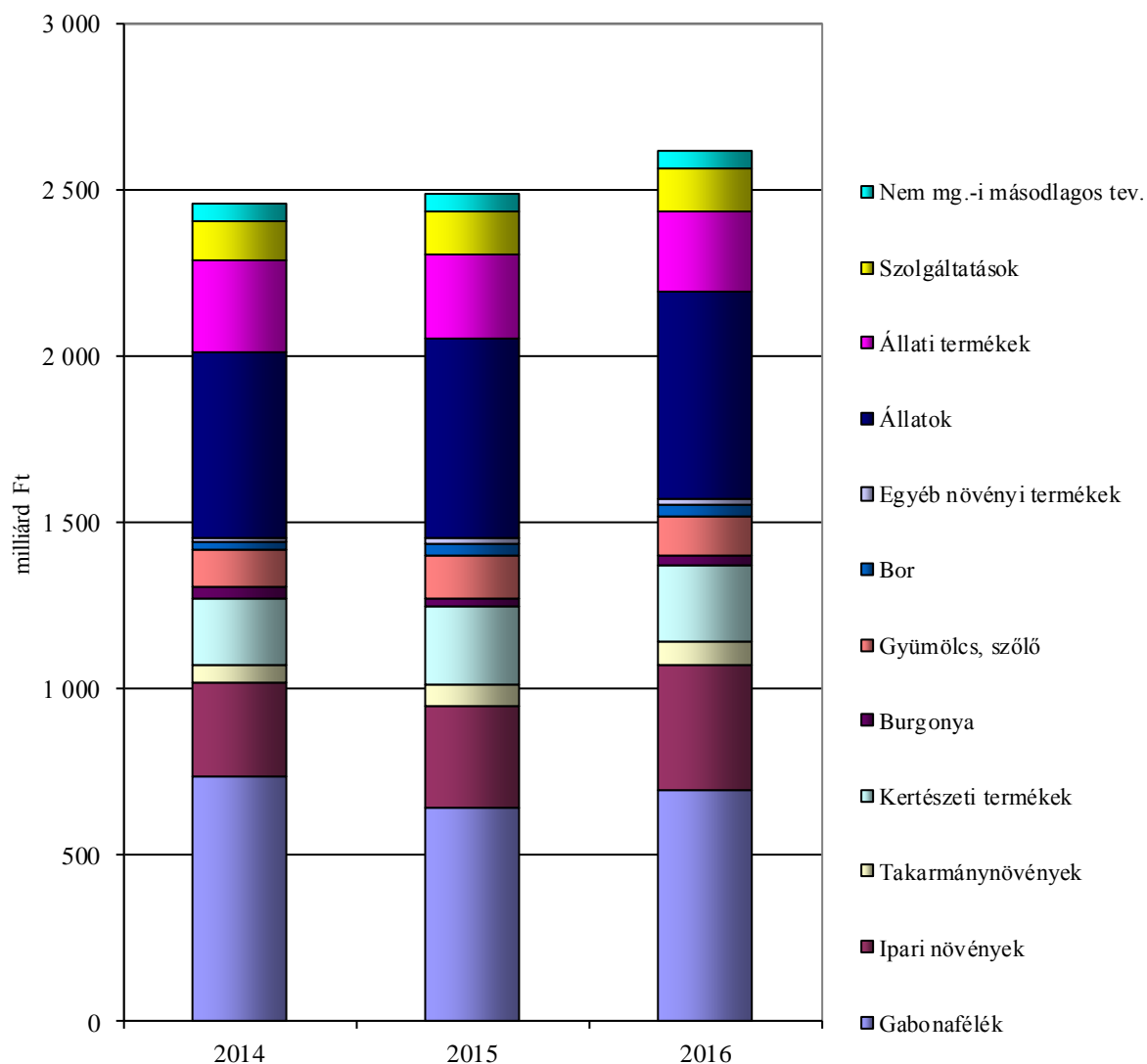
Megnevezés	előző év = 100,0		
	2014	2015	2016 ^{a)}
A mutató	106,7	95,6	113,1
C mutató	113,8	84,5	116,8

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály

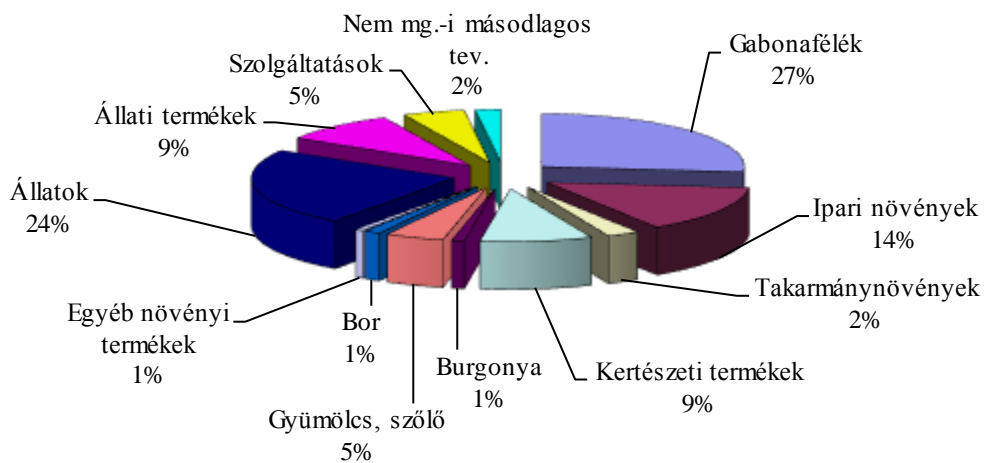
Ábrák

1. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2014–2016^{a)}



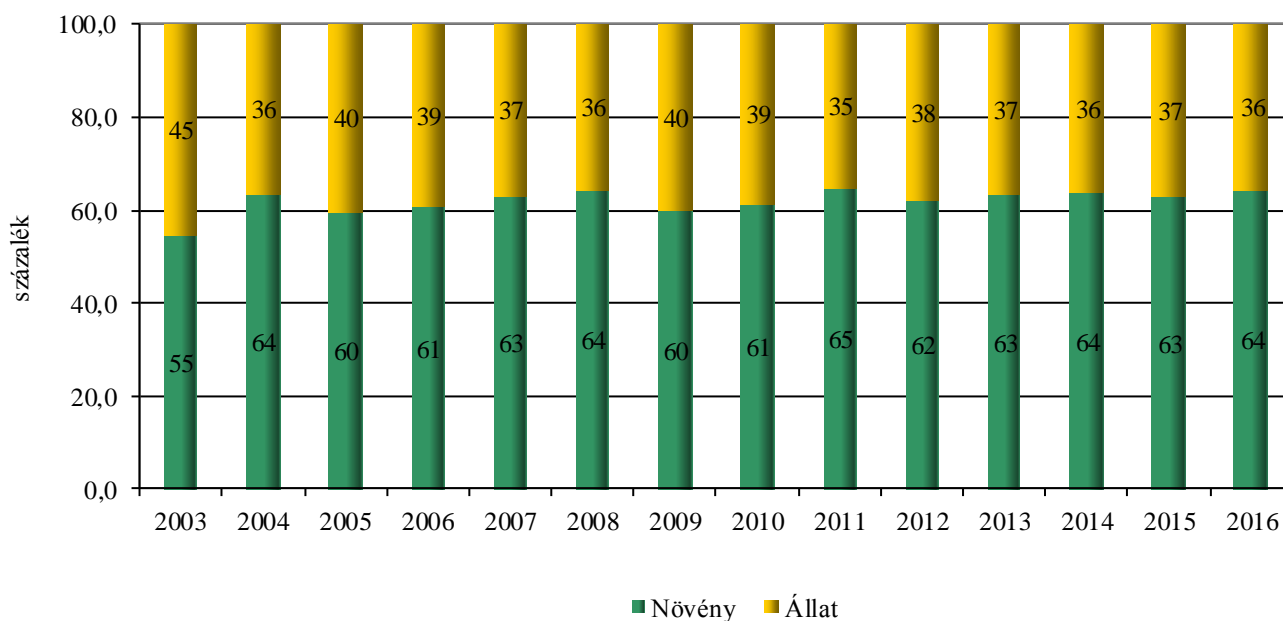
^{a)} 2016 előzetes adat.

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

2. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2016-ban^{a)}

^{a)} Előzetes adat.

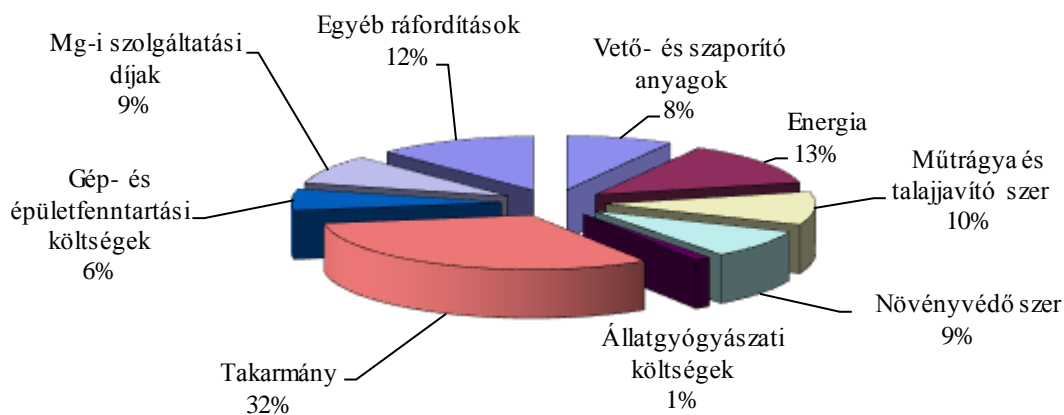
Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

3. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2016 között^{a)}

^{a)} 2016 előzetes adat.

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

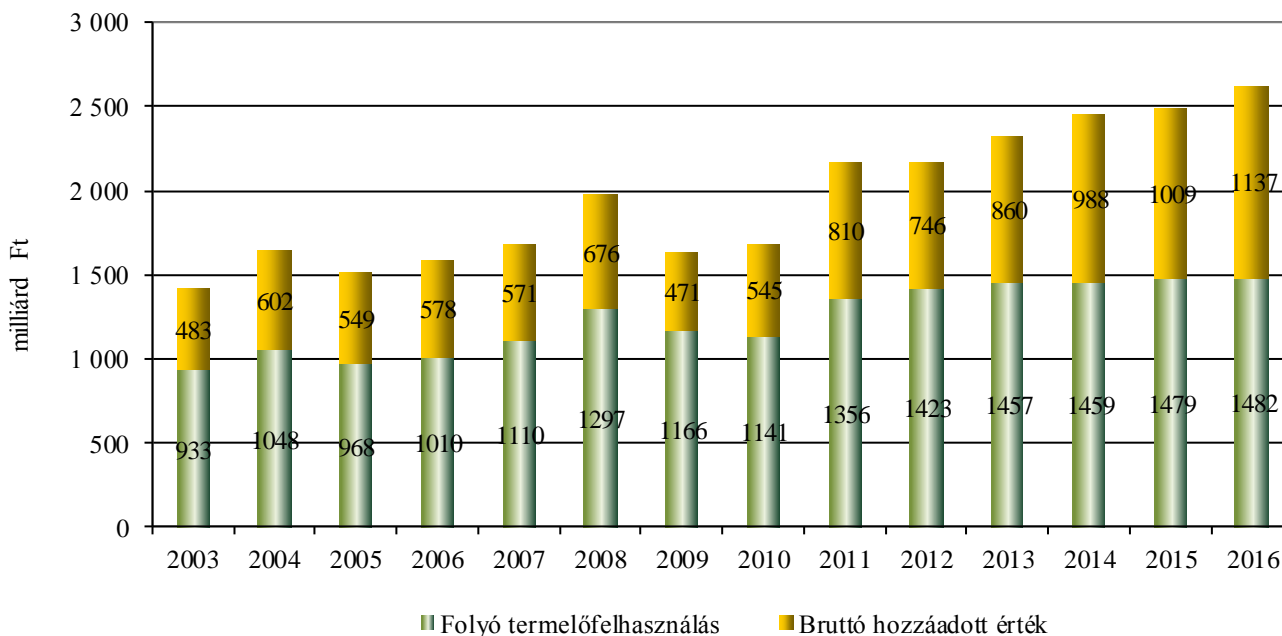
4. ábra: A folyó termelőfelhasználás szerkezete 2016-ban^{a)}



^{a)} Előzetes adat.

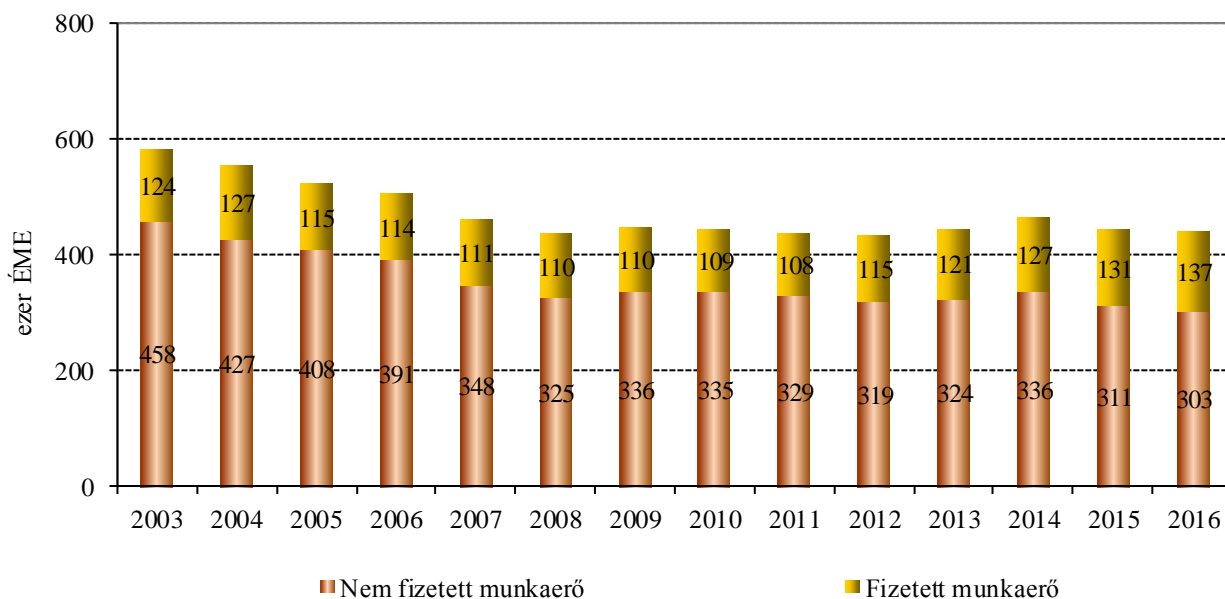
Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

5. ábra: A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása^{a)}



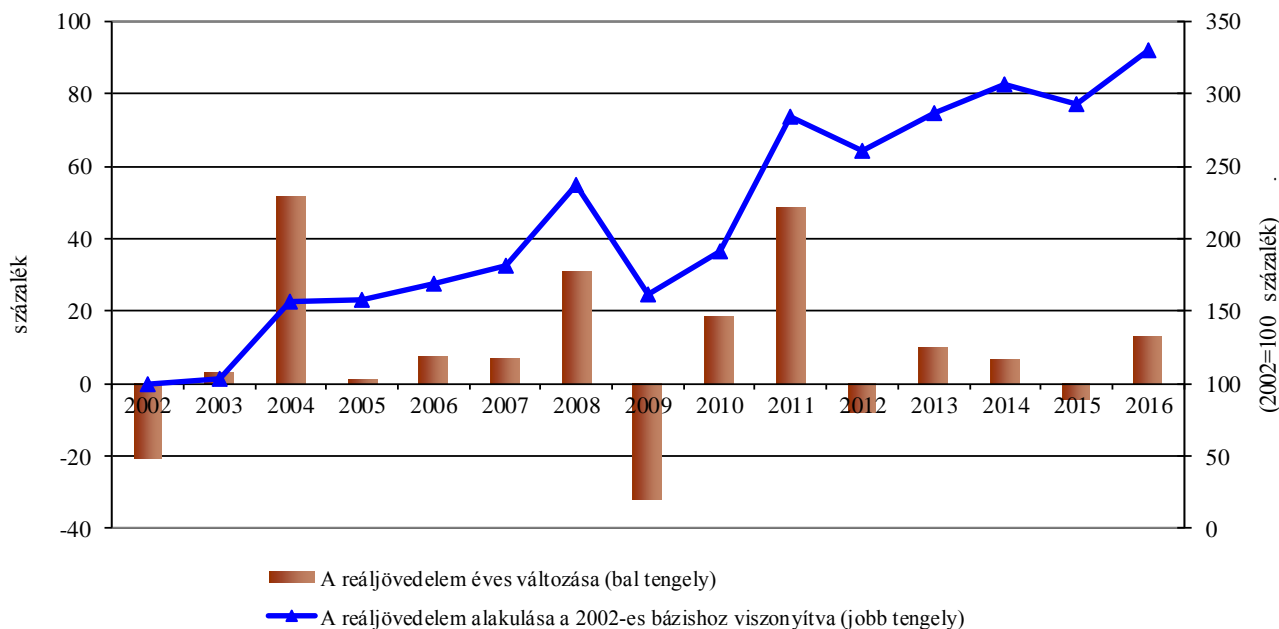
^{a)} 2016 előzetes adat.

Forrás: AKI Agrárstatisztikai Információs Osztály, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása^{a)}

^{a)} 2016 előzetes adat.

Forrás: AKI Agrárstatistikai Információs Osztály, KSH

7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása^{a)}

^{a)} 2016 előzetes adat.

Forrás: AKI Agrárstatistikai Információs Osztály, KSH

